

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА ОД ЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ И РАДИЈАЦИОНА СИГУРНОСТ

Сл. Весник на Р. Македонија бр.135/07 од 08.11.2007 година

Член 1

Во Законот за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност ("Службен весник на Република Македонија" број 48/2002), во членот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

2) Со овој закон се уредува и постапувањето со радиоактивен и нуклеарен материјал, како и спроведувањето на мерките за радијациона сигурност и нуклеарна безбедност.

Член 2

По членот 1 се додава нов член 1-а, кој гласи:

Член 1-а

Целите на овој закон се:

1) да обезбеди соодветна заштита за населението, општеството и животната средина, од штетните влијанија од јонизирачкото зрачење и за сигурноста на изворите на јонизирачко зрачење и радиоактивниот отпад и сигурноста и безбедноста на радиоактивните извори;

2) да дозволи користење на нуклеарната енергија и нејзина примена за корисни и мирновременски цели и

3) да осигура дека Република Македонија ќе ги исполни сите обврски кои произлегуваат од ратификуваните меѓународни договори.

Член 3

Во членот 2 точката 1 се менува и гласи:

1. **"Радијационен вонреден настан"** е ситуација која наметнува итна вонредна акција со цел да се заштитат работниците и населението независно дали посебно или во целина.

Точката 2 се менува и гласи:

2. **"Нивоа на изземање"** се вредности утврдени од страна на надлежниот орган, а изразени како концентрации на активности и/или вкупна активност за кои, или под кои, изворите на јонизирачкото зрачење не подлежат на контрола.

Во точката 5 зборовите: "на позитивно или негативно наелектризирани" се заменуваат со зборот "од";

Во точката 6 на крајот од реченицата точката се заменува со запирка и се додаваат зборовите: "или ослободува радиоактивни материји".

Точката 10 се менува и гласи:

10. **"Природни радиоактивни извори"** се изворите на јонизирачко зрачење од природно терестријално или космичко потекло;

Во точката 11 зборовите: "ја најавува својата намера за работа со" се заменуваат со зборовите: "го пријавува својот".

Точката 13 се менува и гласи:

13. **"Дејност со извори на јонизирачко зрачење или дејност"** е човекова активност, освен при вонредни радијациони настани, со која може да ја зголеми изложеноста на поединци од зрачење кое потекнува од радиоактивен извор добиен по вештачки пат или од природни радионуклеиди кои со дополнителна обработка резултираат во радиоактивен, физионен или фертилен материјал.

Точката 15 се менува и гласи:

15. **"Сигурност"** (нуклеарна или радијациона) означува збир од организациони и техничко-технолошки мерки кои обезбедуваат оптимално планирано изложување и оптимален ризик од потенцијалните изложувања на јонизирачко зрачење, вклучувајќи мерки на радијациона заштита, мерки за спречување на вонредни радијациони настани, како и преземени мерки за санирање на последиците доколку такви настани се вклучат.

Точката 18 се менува и гласи:

18. **"Лиценца"** е исправа со која се дава овластување од надлежен државен орган со која се докажува дека се исполнети одредени пропишани услови за стручна оспособеност и овластување за извршување на одредени работи.

Точката 19 се менува и гласи:

19. **"Работник со извор на јонизирачко зрачење"** е секое лице кое работи полно работно време, скратено работно време или повремено кај правното лице кое врши дејност со извори на јонизирачко зрачење и кое има дефинирани права и обврски во поглед на работната радијациона заштита.

По точката 19 се додаваат дваесет нови точки 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38 и 39, кои гласат:

20. **"Работна изложеност"** е изложеност на работниците во текот на нивната работа, со исклучок на изложувањата кои се исклучени од одредбите на овој закон (член 1-6) и изложувањата од изземените дејности или изземените извори.

21. **"Надгледувана зона"** е било која работна област која не е определена како контролирана зона и за која не важат посебните мерки за радијациона заштита и сигурност во која условите за работна изложеност се под соодветен надзор.

22. **"Активност"** е број на радиоактивни распади во единица време.

23. **"Деконтаминација"** е намалување или отстранување на радиоактивните материји од животната средина, населението, опрената или предметите.

24. **"Дозни ограничувања"** се ограничување на дозите за кои постои веројатност да бидат примени од поединци изложени на одреден извор и кои се користат во процесот на планирање на радијационата заштита и примена на принципот за оптимизација;

25. **"Изземање"** е одлука донесена од надлежен орган дека изворот на јонизирачко зрачење и/или дејноста со изворот на јонизирачко зрачење не е предмет на натамошна контрола согласно со закон. Ваква одлука надлежниот орган донесува доколку ризикот од изложеност (вклучувајќи ја и потенцијалната изложеност) е проценет за низок и гарантира радијациона сигурност и безбедност без дополнителна контрола од надлежен орган.

26. **"Изложеност"** е процес на изложување на дејство на јонизирачко зрачење.

27. **"Исклучување"** е намерно исклучување на посебна категорија на изложеност од контрола.

28. **"Извор - вон употреба"** е радиоактивен извор кој веќе не е во употреба ниту постои намера за негова употреба за дејноста за која е дадена дозвола.

29. **"Испуштање"** е планирано и контролирано испуштање на радиоактивен материјал во течна, гасовита или цврста состојба во животната средина, во границите пропишани од надлежен орган.

30. **"Контрола на квалитет"** е дел од системот за квалитет кој има за цел да потврди дека структурите, системите и вградените компоненти соодветствуваат со однапред пропишаните услови.

31. **"Систем за квалитет"** претставува функционална поставеност на управување и работа кај правното лице кое врши дејност со извори на јонизирачко зрачење, која гарантира ефикасна и квалитетна примена на специфичните барања согласно со закон.

32. **"Контролирана зона"** претставува дефинирана област на работа со извори на јонизирачко зрачење во која важат посебни мерки и услови за радијациона заштита и сигурност и кои имаат за цел контрола на изложувањата на јонизирачко зрачење, превенција од ширење на радиоактивна контаминација во тек на редовни работни активности и превенција или лимитирање на опсегот на потенцијалните изложувања.

33. **"Нуклеарен материјал"** е:

1. плутониум-239 (Pu-239), ураниум-233 (U-233) или ураниум збогатен со изотопите ураниум-233 (U-233) или ураниум-235 (U-235), така што односот на вкупната содржина на U-235 или U-233 или и двата изотопа заедно спрема содржината на ураниум-238 (U-238) е поголем од односот на U-235 спрема U-238 кој постои во природата;

2. ураниум осиромашен за содржина на U-235 и

3. ториум и секој од материјалите од потточките 1 и 2, ако се во форма на метал, легура, хемиско соединение или концентрат, како и секој друг материјал кој содржи еден или повеќе од изотопите од потточките 1, 2 и 3.

34. **"Нуклеарна и/или радијациона безбедност"** е спречување или откривање на кражба, саботажа, неовластен пристап, незаконски трансфер, злонамерни акти кои вклучуваат нуклеарен или друг радиоактивен материјал, сродна опрема и поврзани со нив постројки.

35. **"Одлагање"** е преместување на радиоактивен отпад во соодветен објект без намера за повторно користење.

36. **"Потенцијална изложеност"** е изложеност која не се очекува со сигурност, но која веројатно би се случила и која може да се процени однапред.

37. **"Работно изложено лице"** е секое лице кое во текот на работното време е постојано или повремено изложено на јонизирачко зрачење, освен за изложувањата кои се исклучени од одредбите на овој закон и изложувањата од изземените дејности и извори.

38. **"Радиоактивен материјал"** е материјал, во која било физичка форма, кој содржи еден или повеќе радионуклиди кои со својот распад произведуваат јонизирачко зрачење и

39. **"Изложеност на население"** е изложеност на населението од извори на јонизирачко зрачење, со исклучок на професионалната и медицинската изложеност и изложеноста од нормалното природно зрачење, но вклучувајќи ја изложеноста од извори на јонизирачко зрачење и дејности со извори кои имаат дозвола како и во вонредни настани.

Член 4

Во членот 3 став 1 на крајот од реченицата точката се заменува со запирка и се додаваат зборовите: "како самостоен орган на државната управа со својство на правно лице".

Во ставот 2 точка 1 зборот "регистрација" се брише.

Точката 3 се менува и гласи:

3) издава и одзема дозволи за вршење на дејност со извори на јонизирачко зрачење.

Во точката 5 зборовите: "не се опфатени со овој закон" се заменуваат со зборовите: "се исклучени со општ акт донесен врз основа на овој закон".

Во точката 6 зборовите: "лица изложени на јонизирачкото зрачење при работа" се заменуваат со зборовите: "професионално изложени лица, како и регистар за нуклеарен материјал".

Точката 9 се менува и гласи:

9) се грижи за обука на одговорни лица за радијациона заштита и на лицата кои работат со извори на јонизирачко зрачење;

Во точката 10 по зборот "зрачење" се додаваат зборовите: "на радијациона сигурност и нуклеарна безбедност".

Точката 12 се менува и гласи:

12) ја утврдува висината на трошоците за издавање на дозволи и лиценци.

По точката 12 се додава нова точка 13, која гласи:

13) води евиденција и контрола на вкупниот нуклеарен материјал во Република Македонија.

Точката 13 која станува точка 14 се менува и гласи:

14) изработува План за заштита на населението во случај на радијационен вонреден настан во Република Македонија.

По точката 14 се додава нова точка 15, која гласи:

15) заверува сертификати за присуство на радионуклиди во производите.

Точката 14 која станува точка 16 се менува и гласи:

16) планира и спроведува меѓународна соработка во областа на јонизирачкото зрачење.

Точките 15 и 16 стануваат точки 17 и 18.

Член 5

Во членот 4 став 1 точката се заменува со записка и се додаваат зборовите: "кој го именува и разрешува Владата на Република Македонија".

Член 6

Во членот 5 став 1 зборовите: "изготвување на предлози и решенија од нејзината надлежност" се заменуваат со зборовите: "на радијациона сигурност и нуклеарна безбедност".

Во ставот 2 по зборот "врски" сврзникот "и" се заменува со записка и во осмиот ред по зборот "работи" се додаваат зборовите: "Дирекција за заштита и спасување, Центар за управување со кризи и Министерство за финансии - Царинска управа".

Ставот 3 се менува и гласи:

3) Комисијата на предлог на органите и институциите од ставот 2 на овој член, ја формира директорот на Дирекцијата.

По ставот 3 се додава нов став 4, кој гласи:

4) Комисијата за своето работење донесува деловник за работа.

Член 7

Во членот 6 ставот 1 се менува и гласи:

1) Мониторинг на содржината на радионуклеидите во водите, воздухот, земјиштето и храната, како и степенот на изложеност на јонизирачко зрачење на населението врши Републичкиот завод за здравствена заштита.

Во ставот 2 точката 5 се брише. Точките 6, 7 и 8 стануваат точки 5, 6 и 7.

По точката 7 се додава нова точка 8, која гласи:

8. врши калибрација на мерни инструменти за радијациона заштита.

Во ставот 3 по зборовите: "Министерството за здравство" се додава записка и зборот "Дирекцијата".

Член 8

По **Главата II** се додава нова **Глава II-а**, која гласи:

“II-а ОВЛАСТЕНИ СТРУЧНИ ТЕХНИЧКИ СЕРВИСИ И ПРАВНИ ЛИЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕКОНТАМИНАЦИЈА и осум нови члена б-а, б-б, б-в, б-г, б-д, б-ѓ, б-е и б-ж”, кои гласат:

Овластени стручни технички сервиси

Член б-а

1) Мониторингот на содржината на радионуклеидите во производите и суровините од животинско и растително потекло и предметите за општа употреба, калибрација на инструменти за мерење на интензитетот на јонизирачкото зрачење и други технички мерења на изворите на јонизирачко зрачење вршат овластени стручни технички сервиси.

2) Правно лице може да ги врши работите од ставот 1 на овој член само ако добие лиценца за овластен стручен технички сервис од Дирекцијата.

3) Лиценцата од ставот 2 на овој член Дирекцијата ја издава ако правното лице ги исполнува условите од членот б-б на овој закон.

4) Правното лице се овластува работите од ставот 1 на овој член да га врши за временски период до три години.

5) Постапката за продолжување на лиценцата започнува најдоцна два месеца пред истекот на временскиот период за кој е издадена лиценцата.

Член б-б

1) Овластените стручни технички сервиси задолжително треба да ги исполнуваат следниве услови за работа:

- стручен кадар со соодветно средно и високо образование и работно искуство, оспособен за спроведување на мерки на заштита од јонизирачко зрачење, радијациона сигурност и нуклеарна безбедност,

- соодветни објекти и простории што ги исполнуваат техничките, безбедносните и здравствените услови,

- соодветен број и вид на инструменти, апарати и опрема и

- лабораторија акредитирана во Република Македонија согласно прописите за акредитација.

2) Овластениот стручен технички сервис може да отпочне со работа по неговиот упис во Централниот регистар.

3) Со барањето за упис во Централниот регистар се поднесува и лиценца од Дирекцијата, како доказ дека се исполнети пропишаните услови за работа на овластениот стручен технички сервис.

Член б-в

1) Овластениот стручен технички сервис е должен да води евиденција за извршените работи од членот б-а став 1 ва овој закон и да доставува месечни извештаи до 20 во тековниот за претходниот месец, како и годишен извештај најдоцна до 31 март во тековната година за претходната година до Дирекцијата.

2) На барање на Дирекцијата и во случај на вонреден настан или зголемена радиоактивност над дозволеното ниво овластениот стручен технички сервис е должен веднаш да ја извести Дирекцијата.

Член б-г

1) Надзор над работата на овластените стручни технички сервиси врши Дирекцијата.

2) Ако овластениот стручен технички сервис не ги извршува работите за кој е овластен согласно со одредбите на овој закон или престане да ги исполнува условите пропишани со овој закон, директорот на Дирекцијата со решение ќе му ја одземе лиценцата за вршење на работата.

3) Решението од ставот 2 на овој член е конечно и против него може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

Правни лица за вршење на деконтаминација

Член 6-д

1) Правно лице може да врши деконтаминација на работни простории или на животна средина, само ако добие лиценца за вршење на деконтаминација од Дирекцијата.

2) Лиценцата од ставот 1 на овој член Дирекцијата ја издава ако правното лице ги исполнува условите утврдени во членот 6-ѓ на овој закон.

3) Лиценцата од ставот 1 на овој член се издава за период до три години, а постапката за продолжување на лиценцата започнува најдоцна два месеца пред истекот на временскиот период за кој е издадена лиценцата.

Член 6-ѓ

1) Правното лице кое врши деконтаминација задолжително треба да ги исполнува следниве услови за работа:

- стручен кадар со соодветно средно и високо образование и работно искуство, оспособен за спроведување на мерки на деконтаминација;

- соодветни објекти и простории што ги исполнуваат техничките, безбедносните и здравствените услови и

- соодветни материјално - технички средства за вршење на деконтаминацијата.

2) Правното лице може да отпочне со работа по неговиот упис во Централниот регистар.

3) Со барањето за упис во Централниот регистар се поднесува и лиценцата од Дирекцијата како доказ дека се исполнети пропишаните услови за работа на правното лице.

Член 6-е

Правното лице кое врши деконтаминација е должно да води евиденција за извршените деконтаминации и да доставува извештај по секоја извршена деконтаминација до Дирекцијата.

Член 6-ж

1) Надзор над работата на правното лице кое врши деконтаминација врши Дирекцијата.

2) Ако правното лице не ги извршува работите за кои е овластено согласно со одредбите на овој закон или престане да ги исполнува условите пропишани со овој закон, директорот на Дирекцијата со решение ќе му ја одземе лиценцата за вршење на деконтаминација.

3) Решението од ставот 2 на овој член е конечно и против него може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

Член 9

Насловот пред членот 7 се менува и гласи:

Дозвола за вршење на дејност

Член 10

Во членот 7 став 2 зборовите: "од една" се бришат, а зборовите: "типот на изворот на јонизирачкото зрачење и условите на неговото користење" се заменуваат, со зборовите: "категоризацијата на радиоактивните извори".

Ставот 4 се менува и гласи:

4) Дозволата од ставот 1 на овој член не смее да се пренесува на друго правно лице.

Член 11

Во членот 8 став 1 точката 4 се менува и гласи:

4. постои програма за радијациона заштита во која се содржани планот за вонредни настани и програмата за обезбедување на квалитет и контрола на сигурност.

По точката 4 се додаваат три нови точки 5, 6 и 7, кои гласат:

5. го пријави изворот на јонизирачкото зрачење со неговите технички и безбедносни карактеристики како и сигурното ракување, во согласност со овој закон, како и прописите донесени врз основа на него;

6. обезбеди радијациона сигурност и нуклеарна безбедност на изворите на јонизирачкото зрачење од оштетување, кражба, нелегално однесување и пренесување, губење или исчезнување;

7. има внатрешна организациона поставеност што обезбедува:

- прецизно определување на должностите и одговорностите на сите кои работат со изворите на јонизирачкото зрачење;

- определување на одговорно лице за радијациона заштита;

- соодветна контрола на влезот на посетителите во контролирана зона и зона под надзор, односно соодветна придружба на посетителите на контролираните зони и зоните под надзор од страна на лица кои имаат потребно знаење од областа на заштитните и сигурносните мерки за тоа подрачје и кои можат да обезбедат соодветна информација и упатства на посетителите на кои можат да влијаат нивните активности и

- систем на ефикасно информирање за состојбите и настаните од интерес за заштитата и сигурноста и".

Точката 5 станува точка 8.

Член 12

Во членот 11 став 2 зборовите: "на Дирекцијата" се заменуваат со зборовите: "за издавање на дозвола".

Член 13

По членот 11 се додава нов член 11-а, кој гласи:

Член 11-а

1) Надзор над работата на правните лица кои употребуваат извори за јонизирачко зрачење за кои имаат дозвола врши Дирекцијата.

2) Ако правните лица кои употребуваат извори за јонизирачки зрачења за кои имаат дозвола не ги извршуваат работите за кои им е издадена дозволата согласно со одредбите на овој закон или престанат да ги исполнуваат условите пропишани со овој закон, директорот на Дирекцијата со решение ќе им ја одземе дозволата за вршење на дејност.

3) Решението од ставот 2 на овој член е конечно и против него може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

Член 14

Во членот 12 точка 1 зборовите: "на работата на изворот на јонизирачкото зрачење" се бришат.

Во точката 3 по зборот "ограничување" се додаваат зборовите: "на доза", а по зборот "извори" се додаваат зборовите: "на јонизирачко зрачење" и по зборот "граница" се додаваат зборовите: "од страна на Дирекцијата".

Член 15

Во членот 13 став 1 точката 1 се брише.

Во точката 2 која станува точка 1 зборовите: "програма за обезбедување на заштита и сигурност" се заменуваат со зборовите: "програма за радијациона заштита", а зборовите: "лицата кои работат на работни места со извори на јонизирачко зрачење" се заменуваат со зборовите: "професионално изложените лица".

Во точката 3 која станува точка 2 зборовите: "план за постапување во случај на инцидент" се заменуваат со зборовите: "план за вонредни настани", а зборовите: "лицата кои работат на работни места со извори на јонизирачко зрачење" се заменуваат со зборовите: "професионално изложените лица" и зборот "инцидентот" се заменува со зборовите: "вонредниот настан".

Во точката 4 која станува точка 3 зборовите: "лицата кои работат на работни места со извори на јонизирачко зрачење" се заменуваат со зборовите: "професионално изложените лица".

Точката 5 се брише.

Во точката 6 која станува точка 4 по зборот "изворите" се додаваат зборовите: "на јонизирачкото зрачење".

Во точката 7 која станува точка 5 зборовите: "лицата кои работат на работни места со извори на јонизирачко зрачење" се заменуваат со зборовите: "професионално изложените лица".

Точката 8 која станува точка 6 се менува и гласи:

6. програма за обезбедување на квалитет и контрола на сигурност, како и опрема за спроведување на таа програма.

Точката 9 се брише.

Точката 10 станува точка 7.

Во точката 11 која станува точка 8 зборот "складиштење" се заменува со зборот "складирање".

Точката 12 која станува точка 9 се менува и гласи:

9. соодветни мерки за постапување, складирање и одлагање на радиоактивниот отпад кој произлегува од конкретна дејност, на сигурен и безбеден начин.

Во точката 13 која станува точка 10 зборовите: "овластена организација" се заменуваат со зборовите: "овластено правно лице за вршење на деконтаминација".

Точката 14 станува точка 11.

Член 16

Во членот 14 став 1 зборовите: "изложеност при работа" се заменуваат со зборовите: "професионална изложеност".

Ставот 2 се менува и гласи:

2) Одредбите на овој закон се применуваат и во случај на потенцијална изложеност и изложеност при вонреден настан.

Член 17

Насловот пред членот 15 се менува и гласи:

Професионална изложеност

Член 18

Во членот 15 став 2 по зборот "место" запирката се заменува со точка и зборовите до крајот на реченицата се бришат.

Член 19

Во членот 16 точка 1 по зборот "години" точката и запирката се заменуваат со запирка и се додаваат зборовите: "со исклучок на ученици постари од 16 години кои се обучуваат за работа која вклучува изложеност на јонизирачко зрачење или употребуваат јонизирачко зрачење за време на нивното учење".

Точката 2 се менува и гласи:

2. жени за време на бременост ако работат на работни места кои се директно изложени на дејство на јонизирачко зрачење.

По точката 2 се додава нова точка 3, која гласи:

3. жени за време на доењето ако работат со отворени извори на јонизирачко зрачење и се изложени на директна радиоактивна контаминација.

Точката 3 станува точка 4.

Член 20

Во членот 17 во вториот ред по зборот "закон" се додаваат зборовите: "и кое било привремено работно ангажирано лице од страна на правното лице".

Член 21

Во членот 18 став 1 зборовите: "не подлежи на контрола и надзор, или ако работата со изворот и изворот е исклучен од контрола и надзор" се заменуваат со зборовите: "се исклучува или ако дејноста со изворот или изворот е изземен од контрола и надзор".

Член 22

По членот 18 се додава нов член 18-а, кој гласи:

Член 18-а

1) Правното лице при употребата на изворот на јонизирачко зрачење за кој тоа има дозвола е должно да обезбеди дека радиоактивните материји од работа и изворите на јонизирачкото зрачење нема да ги испушта во животната средина освен, ако:

1. има одобрение за супстанциите дека не подлежат повеќе на контрола или одлагањето е во границите на дозволената изложеност на населението определени со општ акт на Дирекцијата;

2. одлагањата се контролирани и

3. изложеноста на населението предизвикана од одлагањата е ограничена во рамките кои се утврдени согласно со овој закон.

2) Границите на дозволената изложеност на населението од ставот 1 на овој член ги пропишува Дирекцијата во согласност со Министерството за здравство.

Член 23

Во членот 19 став 1 по зборот "лице" се додаваат зборовите: "кое го употребува изворот на јонизирачко зрачење за кој има дозвола".

Ставот 2 се менува и гласи:

2) Максимално дозволени граници на испуштање на радиоактивни материи во животната средина. начинот на следење и контрола врз дозволените испуштања, водење на евиденција, како и начинот на известување за истите ги пропишува Дирекцијата во согласност со Министерството за животна средина и просторно планирање.

Член 24

Во членот 21 став 1 точка 1 зборот "медицинска" се заменува со зборот "дијагностичка", а по зборот "страна" се додаваат зборовите: "на матичен лекар или".

Во точката 3 зборовите: "дијагностичко - терапевтските" се заменуваат со зборовите: "дијагностички и/или терапевтски", а по зборот "препишани" се додаваат зборовите: "од страна на матичен лекар или".

Во точката 4 зборовите: "квалификувано лице по радиотерапевтска физика" се заменуваат со зборовите: "медицински физичар или специјалист за медицинска нуклеарна физика", а по зборот "при" се додаваат зборовите: "дијагностичка и или" а по зборот "телетерапија" се додаваат зборовите: "радионуклидна терапија".

Член 25

По членот 21 се додава нов наслов и нов член 21-а, кој гласи:

Потенцијална изложеност

Член 21 -а

Во случај на потенцијална изложеност, Дирекцијата врши увид и следење на:

1. потенцијалните извори на јонизирачкото зрачење и
2. изложеноста на природното зрачење и изложеноста на радиоактивни материи кои бараат преземање на постапки со цел за намалување или спречување на изложеноста.

Член 26

Насловот пред членот 22 се менува и гласи:

Радиоактивен отпад и искористени извори на јонизирачко зрачење

Член 27

По членот 22 се додаваат три нови члена 22-а, 22-б и 22-в, кои гласат:

Член 22-а

Увозот на радиоактивен отпад и/или нуклеарен отпад на територијата на Република Македонија е забранет.

Член 22-6

Правно или физичко лице кое поседува извор на јонизирачко зрачење и/или радиоактивен отпад спротивно на одредбите од овој закон е должно да ги сноси трошоците за негово одземање, превоз и складирање.

Член 22-в

1) Превозот и складирањето на напуштените извори на јонизирачко зрачење и/или радиоактивен отпад го вршат овластени стручни технички сервиси на барање на Дирекцијата.

2) Средствата за превоз и складирање на напуштените извори на јонизирачко зрачење и/или радиоактивен отпад од ставот 1 на овој член се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Член 28

Членот 23 се брише.

Член 29

Во членот 24 ставот 1 се менува и гласи:

1) Одлагање на искористените извори на јонизирачкото зрачење и на радиоактивниот отпад се врши во складиште на локација утврдена од Владата на Република Македонија на предлог на Дирекцијата, а врз основа на претходно добиено мислење од Министерството за животна средина и просторно планирање и Министерството за здравство.

Во ставот 2 по зборот "одлагање" се додаваат зборовите: "на искористените извори на јонизирачкото зрачење и", а по зборот "изворот" се додаваат зборовите: "или отпадот".

Член 30

Насловот пред членот 25 се менува и гласи:

Радијациони вонредни настани

Член 31

Во членот 25 став 1 зборовите: "Национален акционен план за заштита на населението од штетното влијание на јонизирачкото зрачење во случај на радијациона несреќа (во натамошниот текст: Национален акционен план)" се заменуваат со зборовите: "План за заштита на населението во случај на радијационен вонреден настан во Република Македонија".

Во ставот 2 зборовите: "Радијациона несреќа" се заменуваат со зборовите: "Радијационен вонреден настан".

Во ставот 3 зборовите: "Националниот акционен план" се заменуваат со зборовите: "Планот за заштита на населението во случај на радијационен вонреден настан во Република Македонија", а по зборот "сигурност" се додаваат зборовите: "и нуклеарната безбедност".

Член 32

По членот 25 се додава нов член 25-а, кој гласи:

Член 25-а

Правното лице кое употребува извор на јонизирачко зрачење за кое има дозвола должно е навремено да ја известува Дирекцијата во случај на појавување

или кога се очекува да се појави настан кој наметнува преземање на мерки за заштита, како и да ја информира за:

- развојот на настанот;
- преземените мерки за заштита на населението и
- потенцијалната изложеност.

Член 33

Насловот пред членот 26 се менува и гласи:

Радиоактивен и нуклеарен материјал

Член 34

Членот 26 се менува и гласи:

Радиоактивен и нуклеарен материјал може да се употребува само за мирновременски цели и во согласност со ратификуваните меѓународни договори.

Член 35

По членот 26 се додаваат два нови члена 26-а и 26-б, кои гласат:

Член 26-а

Правните лица можат да вршат увоз, извоз, транзит и користење на радиоактивен и нуклеарен материјал само по добивање на дозвола од Дирекцијата.

Член 26-б

Правните лица можат да вршат научни истражувања кои се однесуваат на користење на радиоактивниот и нуклеарниот материјал само по претходна писмена согласност на Дирекцијата за вршење на овие истражувања.

Член 36

По членот 26-б се додава нов наслов

"Мерки за радијациона сигурност и нуклеарна безбедност" и два нови члена 26-в и 26-г, кои гласат:

Мерки за радијациона сигурност и нуклеарна безбедност

Член 26-в

1) Дирекцијата врши процена и контрола над радиоактивниот и нуклеарниот материјал кој е предмет на мерките за радијациона сигурност и нуклеарна безбедност и обезбедува усогласеност со условите утврдени со овој закон.

2) Дирекцијата обезбедува ефективно спроведување на мерките за радијациона сигурност и нуклеарна безбедност преку:

1. мерење на радиоактивен и нуклеарен материјал;
2. процена на ефикасноста на мерењата;
3. проверка на разликите во мерењата и
4. вршење на попис на радиоактивен и нуклеарен материјал.

Член 26-г

1) Правното лице кое користи, употребува и транспортира нуклеарен материјал е должно да ја надомести штетата во висина од 100.000.000 евра во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Македонија во случај на нуклеарна несреќа.

2) Правното лице од ставот 1 на овој член е должно да достави банкарска гаранција до Дирекцијата за надоместување на евентуално настанатата штета.

Член 37

По **Главата IV** се додава нова **Глава IV-а** и нов член 26-д, кои гласат:

IV-а. ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ПОДЗАКОНСКИ АКТИ

Член 26-д

1) Се овластува директорот на Дирекцијата да донесе подзаконски акти за:

1. критериумите во однос на просторните услови, објектите, материјално - техничката опрема и стручниот кадар на овластените стручни технички сервиси и на правните лица за деконтаминација, како и формата и содржината на барањето за издавање на лиценца и формата и содржината на лиценцата;

2. видовите на обуки и содржината на програмата за обука на одговорните лица за радијациона заштита и на лицата кои работат со извори на јонизирачки зрачења;

3. формата и содржината на образецот на пријавата за извори на јонизирачко зрачење како и начинот и постапката за пријавување;

4. формата и содржината на образецот на барањето за издавање на дозволата за вршење на дејност со извори на јонизирачко зрачење, формата и содржината на образецот на дозволата, како и начинот и постапката за издавање на дозволата;

5. содржината на Програмата за радијациона заштита, планот за вонредни настани и програмата за обезбедување на квалитет и контрола на сигурност;

6. граници за изложеност на јонизирачкото зрачење и условите на изложеност во посебни случаи и во вонредни настани;

7. критериуми и мерки за заштита од јонизирачко зрачење за вршење на дејност со рендгенски апарати, акцелератори и други уреди кои произведуваат јонизирачко зрачење;

8. критериуми и мерки за заштита од јонизирачко зрачење при вршење на дејност со извори на јонизирачко зрачење;

9. здравствени услови за работа со извори на јонизирачко зрачење, како и мерките, содржината и начинот на вршење на здравствени прегледи на лица кои работат со извори на јонизирачко зрачење;

10. максимално дозволени граници на испуштање на радиоактивни материји во животната средина, начин на вршење мониторинг, водење евиденција и поднесување извештаи;

11. максимално дозволени количини на радионуклиди во храна, вода, воздух, земјиште, производи и суровини од животинско и растително потекло и предмети за општа употреба;

12. максимално дозволени количини на радионуклиди во металите, градежниот материјал, вештачки ѓубриња, пепел од термоелектраните и отпадниот материјал од рудници и топилници;

13. критериуми за примена на извори за јонизирачко зрачење во медицината, ветеринарната медицина, фармацијата и стоматологијата;

14. начинот и роковите на испитување на изворите на јонизирачко зрачење, мерење на изложеноста на пациентите при дијагностички и терапевтски постапки, водење на евиденција и поднесување на извештаи;

15. начинот и мерењето на изложеноста на професионално изложени лица, водење на евиденција и поднесување на извештаи;

16. начинот и мерењето на изложеноста на Населението, водење на евиденција и поднесување на извештаи;

17. начин на транспортирање на радиоактивен и нуклеарен материјал;

18. производство, употреба, ракување, складирање, како и увоз и извоз на радиофармацевтици;

19. критериуми за изземање на извор на јонизирачко зрачење и исклучување на изложеност на дефиниран извор од контрола;

20. категоризација на извори на јонизирачко зрачење, како и категоризација на радиоактивен и нуклеарен материјал и

21. категоризација на радијациони и нуклеарни закани.

2) Подзаконските прописи од ставот 1 на овој член директорот на Дирекцијата ги донесува по прибавено мислење од надлежните министерства.

Член 38

Во членот 27 став 2 зборовите: "јонизирачко зрачење" се заменуваат со зборовите: "радијациона сигурност".

Член 39

По членот 28 се додаваат пет нови члена 28-а, 28-б, 28-в, 28-г и 28-д, кои гласат:

Член 28-а

Инспекторот врши најавен и ненајавен инспекциски надзор и пред почетокот на вршењето на инспекцискиот надзор е должен да го извести одговорното лице во правното лице за вршењето на инспекцискиот надзор и да се легитимира.

Член 28-б

Инспекцискиот надзор инспекторот го врши преку:

1. редовен инспекциски надзор;
2. вонреден инспекциски надзор и
3. контролен инспекциски надзор.

Член 28-в

1) Редовниот инспекциски надзор опфаќа надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на него.

2) Вонредниот инспекциски надзор се врши врз основа на иницијативи, претставки, предлози поднесени од државни органи, правни и физички лица, како и во случај на сомневање на инспекторот.

3) Контролен инспекциски надзор се врши по истекот на рокот определен во решението донесено од страна на инспекторот.

Член 28-г

Правните лица се должни да овозможат непречено вршење на инспекцискиот надзор во секое време и во сите делови на објектите каде што се врши дејност со извори на јонизирачко зрачење и на барање на инспекторот да даваат вистинити и точни податоци, информации и други материјали, без надоместок и да овозможат привремено одземање на документацијата или други предмети кои можат да послужат како доказ во судската постапка.

Член 28-д

1) Ако инспекторот при вршењето на инспекцискиот надзор утврди дека со повреда на закон или друг пропис е сторен прекршок или кривично дело е должен без одлагање да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка, односно пријава за кривично дело.

2) Ако за прекршокот или кривичното дело е надлежен друг државен орган, инспекторот е должен да го извести.

Член 40

Во членот 29 став 1 по точката 4 се додава нова точка 5, која гласи:

5. забрани за постапување со радиоактивен и нуклеарен материјал ако не е во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

Точките 5 и 6 стануваат точки 6 и 7.

Член 41

Насловот на **Главата VI** се менува и гласи:

VI. Прекршочни одредби

Член 42

Во членот 31 став 1 воведната реченица се менува и гласи:

1) Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

Пред точката 1 се додаваат шест нови точки 1, 2, 3, 4, 5 и 6, кои гласат:

1. отпочне со вршење на дејност без лиценца (член 6-а став 2);

2. отпочне со вршење на дејност пред уписот во Централниот регистар (член 6-б став 2);

3. постапи спротивно на одредбата од членот 6-в на овој закон;

4. отпочне со вршење на деконтаминација без лиценца (член 6-д став 1);

5. отпочне со работа пред уписот во Централниот регистар (член 6-ѓ став 2);

6. постапи спротивно на одредбата од членот 6-е на овој закон;"

Точките 1, 2 и 3 стануваат точки 7, 8 и 9.

По точката 9 се додава нова точка 10, која гласи:

10. ја пренесе дозволата на друго правно лице (член 7 став 4).

Точките 4, 5, 6, 7 и 8 стануваат точки 11, 12, 13, 14 и 15.

По точката 15 се додава нова точка 16, која гласи:

16. постапува спротивно на членот 18-а став 1 од овој закон.

Точките 9 и 10 стануваат точки 17 и 18.

По точката 18 се додаваат две нови точки 19 и 20, кои гласат:

19. врши увоз на радиоактивен отпад спротивно на членот 22-а од овој закон;

20. не постапи согласно со членот 22-б на овој закон.

Точката 11 се брише.

Во точката 12 која станува точка 21 на крајот од реченицата точката се заменува со точка и запирка.

По точката 21 се додаваат пет нови точки 22, 23, 24, 25 и 26, кои гласат:

22. постапи спротивно на одредбата од членот 25-а на овој закон;

23. употребува радиоактивен и нуклеарен материјал спротивно на одредбата од членот 26 на овој закон;

24. врши увоз, извоз, транзит или користење на радиоактивен и нуклеарен материјал без дозвола (член 26-а);

25. врши научни истражувања без претходна согласност на Дирекцијата (член 26-6) и

26. не постапи согласно со членот 26-г на овој закон.

Во ставот 2 зборовите: "мерка на безбедност - забрана на вршење на дејноста во траење од три месеци до една година" се заменуваат со зборовите: "прекршочна санкција привремена забрана на вршење одделна дејност во траење од три до пет години".

Ставот 3 се менува и гласи:

3) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот 1 на овој член и на одговорното лице во правното лице, како и прекршочна санкција забрана на вршење на професија, дејност или должност во траење од една до пет години.

Член 43

Во членот 32 ставот 1 се менува и гласи:

1) Глоба во износ од 2.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице ако распореди на работно место со извор на јонизирачко зрачење, лице со несоодветна квалификација и здравствена состојба, односно не обезбеди редовни здравствени прегледи (член 15).

Во' ставот 2 зборовите: "мерка на безбедност - забрана на вршење на дејноста во траење од три месеци до една година" се заменуваат со зборовите: "прекршочна санкција привремена забрана на вршење одделна дејност во траење од три до пет години".

Ставот 3 се менува и гласи:

3) Глоба во износ од 800 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот 1 на овој член и на одговорното лице во правното лице, како и прекршочна санкција забрана на вршење на професија, дејност или должност во траење од една до три години.

Член 44

Во членот 33 зборовите: "Со парична казна од 10.000 денари ќе се казни" се заменуваат со зборовите: "Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на".

Член 45

По членот 33 се додава нов член 33-а, кој гласи:

Член 33-а

1) Прекршочната постапка за прекршоците предвидени во овој закон ја води надлежниот суд.

2) Пред поднесување на барање за поведување прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој закон, Дирекцијата води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

Член 46

Правните лица кои работат со извори на јонизирачки зрачења се должни своето работење да го усогласат со одредбите на овој закон во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 47

Решенијата за овластување издадени на правните и физичките лица до отпочнувањето со работа на Дирекцијата ќе престанат да важат во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 48

Постапките за издавање на дозволи кои се отпочнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат согласно со Законот за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност („Службен весник на Република Македонија“ број 48/2002).

Член 49

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 50

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност.

Член 51

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".